

Työ- ja elinkeinoministeriö
Lausuntopalvelu.fi

Lausuntopyyntö 29.10.2024, VN/32318/2023

Lausunto Kansallisesta mineraalistrategiasta

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta kansalliseksi mineraalistrategiaksi.

Vihreän ja digitaalisen siirtymän tavoitteiden saavuttamisen odotetaan lisäävän raaka-aineiden tarvetta. Viime vuosien kriisit ovat osoittaneet niin Suomen kuin koko EU:n raaka-ainehuollon haavoittuvuuden. Euroopan unioni on ryhtynyt asiassa toimenpiteisiin. EU:n kriittisten raaka-aineiden asetus on tullut voimaan vuoden 2024 toukokuussa. EU:n toimenpiteiden ohella Suomessa on katsottu olevan tarve kansallisille toimenpiteille, ja siksi mineraalistrategian päivitys on tullut ajankohtaiseksi.

Mineraalistrategian on määrä valmistua vuoden 2024 loppuun mennessä. Suomen edellinen mineraalistrategia on laadittu vuonna 2010.

Etelä-Savon maakuntaliitto lausuu kansallisen mineraalistrategian luonnoksesta seuraavaa:

Mineraalistrategian missio on kunnianhimoinen, sillä siinä samanaikaisesti puhutaan mineraalivarojen kestävästä hyödyntämisestä ja ratkaisujen tarjoamisesta eurooppalaisiin ja globaaleihin haasteisiin. Myös visiossa tuodaan esille, että Suomi on kestävä ja vastuullisen mineraalien hyödyntämisen globaali edelläkävijä.

Missio ja visio lupaavat liikaa, jos ajatuksena on, että Suomi ratkaisee mineraalialan ongelmia ja etenkin saatavuutta maailmanlaajuisesti. Strategiassa tulisi ensi sijassa keskittyä oman maan mineraalialan ongelmien ratkaisuihin kuitenkin kansainvälisyyttä unohtamatta. Etelä-Savon maakuntaliitto esittää, että missiosta poistetaan lause ”sekä tarjoaa ratkaisuja eurooppalaisiin ja globaaleihin haasteisiin” ja että visiosta poistetaan sana globaali.

Mineraalistrategiassa on hyvin kuvattu Suomen mineraaliklusteria ja sen merkitystä. Alaan liittyviä ongelmia on kuitenkin sivuttu melko lyhyesti, esim. jatkuvia lupaehto- ja ylityksiä ja vaikeuksia estää haitallisia vesistövaikutuksia, vanhojen kaivosalueiden kunnostamatta jättämistä, ylikansallisen omistuksen

ongelmia, suunniteltuja hankkeita luonnonsuojelualueilla tai paikallisen mielipiteen kuulemista.

Strategiassa esitetyt tavoitteet ovat hyviä. Toimenpiteistä kannatettavia ovat etenkin toimenpiteet, joilla pyritään nostamaan jalostusastetta ja mineraalien hyödyntämistä mahdollisimman pitkälle kotimaassa.

Kaivosten lupamenettelyn sujuvoittaminen on meneillään eri lakiuudistuksissa ”vihreän siirtymän hankkeiden” -nimikkeen alla. Tämä on herättänyt huolta siitä, että kaivosten ympäristölupien ehtoja ennemmin löysennetään kuin kiristetään etenkin veden laadun säilyttämisen suhteen. Kehityksen ei pidä kulkea niin, että muutamalle toimialalle sallittaisiin poikkeuksia ympäristön suhteen tai ohituskaistoja lupamenettelyssä. Tällaisen mielikuvan syntyminen ei lisää luottamusta alaa kohtaan.

TKI varoja ja tutkimusresursseja on hyvä suunnata paitsi materiaali- ja energiatehokkuuteen ja kiertotalouteen, myös uusien resurssi- ja energiatehokkaampien menetelmien sekä esim. vesiensuojeluratkaisujen kehittämiseen. Suunniteltujen sijoitusrahastojen ja kaivosveron varoista tulisi osoittaa rahoitusta myös TKI-työhön.

E erityisen tärkeä tavoite strategiassa on tavoite ”Vastuullisesti kaikilla kestävyden alueilla”. Mineraalialan maineen parantamisessa on paljon työtä, etenkin luottamuksen kasvattamisessa alaa kohtaan. Tähän ei riitä pelkät keskustelufoorumit, vaan tarvitaan myös käytännön toimia ja hyviä esimerkkejä vastuullisesta toiminnasta. Käytännön toimia voisi olla esim. toimenpiteitä ja rahoitusta odottavien vanhojen kaivosalueiden kunnostaminen sekä parempi varautuminen sulamisvesiin ja tulviin sekä muihin poikkeustilanteisiin kaivosalueilla. Luottamusta ja vastuullisuutta ei lisää se, että lupamenettelyjä nopeutetaan ja lupaehtoja lievennetään tai että kaivoksia voidaan suunnitella esim. Natura-alueille. Nämä ovat kysymyksiä, jotka väistämättä nousevat esille, kun keskustellaan vastuullisuudesta ja kestävydestä.

Etelä-Savon maakuntaliitolla ei ole muuta huomautettavaa kansalliseen mineraalistrategialuonnokseen.

Etelä-Savon maakuntaliitto

Pentti Mäkinen
maakuntajohtaja

Sanna Poutamo
ympäristöpäällikkö

Jakelu

Lausuntopalvelu

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti maakuntaliiton asianhallintajärjestelmässä.